

Տ. ԵԶՆԻԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ ՔԱՐՈՁԸ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

(25 օգոստոսի 2002 թ.)

«Յանուն Հոր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն»:

Միրելի հավաքացյալ ժողովուրդ.

Այսօր Սուրբ Աստվածածնի Վերափոխման փոնի 8-րդ օրն է: Տիրամայրը մեծ փրկէ եւ գրավում ամեն մի հավաքացյալի կյանքում, որովհետեւ Ամենասրբունի Կույսը մեծ նշանակություն է ունեցել ընդհանրապես քրիստոնեության փարածման գործում ոչ միայն այն բանի համար, որ նրա միջոցով է Աստծո Միածին Որդին՝ մեր Փրկիչ Հիսուս Քրիստոս, աշխարհ եկել, այլ նաև այն առաջնորդության համար, որ կատարել է մեր Տիրոջ մայրը Քրիստոսի համբարձումից հետո: Երբ Քրիստոս խաչվեց, հարություն առավ և համբարձվեց, Նրա աշակերտները հաճախ էին հավաքվում Աստվածածնի մոտ, որպեսզի իրենց Տիրոջ կարոտը նրանից առնեն: Եվ երբ առաքյալները սկսեցին իրենց քարոզության առաջին քայլերն անել և Քրիստոսի ուսմունքը փարածել ամբողջ աշխարհով մեկ, նրանց մեջ փարբեր կարծիքներ և փարբեր խմբավորումներ առաջացան:

Առաքյալների մի մեծ խումբ, Պետրոս առաքյալի գլխավորությամբ, հիմնականում պահանջում էր, որ նոր քրիստոնյաները պահպանեն հրեական բոլոր սովորությունները, ինչպես, օրինակ, թպապությունը, և հիմնականում նրանք իրենց քարոզությունը կենտրոնացնում էին այն երկրներում, որտեղ որ հրեական համայնքներ կային, և իրենց քարոզությունը հիմնականում ուղղված էր նրանց:

Առաքյալների մեկ այլ խումբ, սակայն, Պողոս առաքյալի գլխավորությամբ, ավելորդ էր համարում հրեական ծիսական սովորությունների պահպանությունը նորադարձ քրիստոնյաների համար, որովհետև նրանք իրենց քարոզությունը հիմնականում ուղղել էին հեթանոսներին և չէին ցանկանում հրեական ծիսական արարողություններով վանել նրանց, որովհետև առաքյալների հիմնական նպատակն էր հեթանոսներին դարձնել Աստծո նոր ժողովուրդը:

Ինչպես Տիրամոր Վերափոխման պատմությունում է պարզվում, Ամենասրբունի Կույսի երկրային կյանքի ավարտին Աստվածածնի սնարի առջև սակայն երբ հանդիպում են Պետրոս և Պողոս առաքյալները՝ նրանք հաշտվում են միմյանց հետ, ողջագործվում և որոշում են հետագայում միաձայն ու միասիրտ քարոզել քրիստոնեությունը անխափր և՛ հրեաների, և՛ հեթանոսների համար:

Այսպիսով, մի բանի դարերի ընթացքում հաստատվում է Քրիստոսի Եկեղեցին իբրև մեկ մարմին ունենալով մեկ գլուխ, որ Հիսուս Քրիստոսն է: Թեպետև փարբեր ժողովուրդներ, փարբեր լեզուներով խոսող երկրներ դարձան քրիստոնյա և իրենց փրկական Եկեղեցիները ունեցան, սակայն բացահայտ էր այս բոլոր Եկեղեցիների միությունը, որովհետև նրանք ունեին նույն հավաքը և դավանում էին նույն Քրիստոսին ու ձգտում էին նույն փրկությանը:

12-րդ դարի վերջերին, 1179 թ., հեռավոր Կիլիկիայում Հայ Եկեղեցու Գերագույն Ժողովն էր գումարվել՝ քննելու այն հարցը, թե ինչպես կարող է Հայ Եկեղեցին զիջումներ կատարել կամ ոչ՝ ի խնդիր ընդհանուր քրիստոնեական միության: Այդ ժողովի ժամանակ արենաբանությամբ հանդես է գալիս Հայ Եկեղեցու մեծագույն աստվածաբաններից և քրիստոնեական աշխարհի մեծագույն էկումենիստներից մեկը՝ Ներսես Լամբրոնացին, հիշեցնելով, որ Եկեղեցին մեկ էր առաջին հինգ դարերի ընթացքում: Սաքարան կարողացավ, սակայն, որոմ սերմանել, և 5-րդ դարից սկսած Եկեղեցին փրոհվեց ու բաժանվեց մի քանի ճյուղերի, և մեր՝ քրիստոնյաներիս պարտքն է հաղթել սաքարանային և վերականգնել Եկեղեցու միությունը:

Դժբախտաբար Սուրբ Ներսես Լամբրոնացու այս մարածումները փարածում չըգտան քրիստոնյա աշխարհում, և բաժանումները շարունակվեցին: Նախ բաժանվեցին Օրթոդոքս և Կաթոլիկ աշխարհը, այնուհետև բաժանվեց և Բողոքական աշխարհը, և 18-19-րդ դդ. մենք մի այնպիսի քրիստոնյա աշխարհի առջև էինք կանգնած, որ փարքեր դավանությունների քրիստոնյաներ չէին ցանկանում միմյանց բարեկ, չէին ցանկանում միմյանց հետ սեղան նստել:

Փա՛նք Աստծո, սակայն 20-րդ դարը նշանավորվեց քրիստոնեական Եկեղեցիների միջև սիրո և միության անհրաժեշտության գաղափարների հաղթանակով: Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի, ինչպես նաև փարքեր փեղական, եկեղեցական միությունների, Եվրոպայում Եկեղեցիների Եվրոպական Կոնֆերանսի, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում Եկեղեցիների Ազգային Խորհրդի և այլ կազմակերպությունների փրնաջան աշխատանքի շնորհիվ վերականգնվեց սերը քրիստոնեական Եկեղեցիների միջև: Եվ այժմ մենք ընթանում ենք այն ճանապարհով, որը առաջնորդում է մեզ դեպի մեկ Քրիստոս, դեպի մեկ Եկեղեցի:

Այսօր Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը նշում է 20-րդ դարի երջանկահիշարակ Հայրապետներից՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի ծննդյան 70-ամյակը: Հոգեկույս Հայրապետը մի կարճ ժամանակ բազմեց Լուսավորչի գահին, 18 փարի Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության Աթոռի գահակալը լինելուց հետո: Ընդամենը չորս փարի եղավ նրա կաթողիկոսության շրջանը, մի փոքրիկ ժամանակաշրջան, որը, սակայն, բավական էր, որպեսզի նա կարողանար իր շունչը հաղորդել Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին և Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցուն:

Այդ կարճ ժամանակաընթացքում երանաշնորհ Հայրապետը վերակազմեց Հայաստանի և Խորհրդային Սփյուռքի փարածքում գործող Հայ Եկեղեցին՝ հինգ թեմերի կողքին ստեղծելով ևս վեց թեմեր՝ նրանց քանակը հասցնելով 11-ի, Հայաստանում չորս նոր թեմեր ստեղծելով, իսկ Հարավային Ռուսաստանում ու Ուկրաինայում ևս երկուսը՝ նրանց համար ձեռնադրելով առաջնորդ եպիսկոպոսներ և նաև ներշնչելով նրանց հավաքել իրենց ուժերի և կարողությունների նկատմամբ և ոգեշնչելով, որպեսզի այդ առաջնորդները կարողանան կազմակերպել իրենց հանձնված նորաստեղծ թեմերը:

Երջանկահիշարակ Հայրապետը զարկ փվեց հրապարակչական գործունեությանը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, և հարյուրավոր գրքեր հրապարակվեցին այդ դժվարին չորս փարիների ընթացքում: Սակայն այն դաշտը, որտեղ Գարեգին Ա Կա-

թողիկոսը մեծ նպաստ բերեց Սուրբ Էջմիածնին և Հայոց Առաքելական Եկեղեցուն, դա Էկումենիկ շարժումն էր: Լինելով 20-րդ դարի մեծագույն առաջնորդներից մեկը Եկեղեցիների միության և Էկումենիկ շարժման, նա կարողացավ մի աստիճան ևս բարձրացնել Հայ Եկեղեցու նշանակությունը և հեղինակությունը համաշխարհային եկեղեցական շրջանակում, և պապահական չէ, որ 1997 թ. Ավստրիայի Գրաց քաղաքում գումարված Եվրոպայի Երկրորդ Էկումենիկ համագումարի հիմնական խոսքը առաջարկվեց Գարեգին Ա երջանկահիշատակ Հայրապետին:

Նա պաշտոնական այցելություններ արվեց գլխավոր Եկեղեցիներին և նրանց պետերին, ինչպես Ռուս Եկեղեցուն, Վրաց Եկեղեցուն, Հույն Տիեզերական Պատրիարքությանը, Հռոմ Վարիկան, Բենթրերիի Արքեպիսկոպոսին և այլ կարևոր եկեղեցական կենտրոններ: Եվ այդ այցելություններն անպարասխան չմնացին, որովհետև իմ թվարկած բոլոր Եկեղեցիների գահակալները փոխադարձ այցելություններ արվեցին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին:

Այսօր, գեղեցիկ մի գուգադիպությամբ, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում է գտնվում ԱՄՆ-ի Եկեղեցիների Ազգային Խորհրդի պարավիրակությունը՝ գլխավորությամբ գլխավոր քարտուղար Վերապարվելի դոկտոր Ռոբերտ Էդգարի: Պարավիրակության մեջ մենք ներկայացուցիչներ ենք Կոնստանտնուպոլսի Եկեղեցուց, Անգլիկան Եկեղեցուց, Բողոքական փարբեր հարանվանություններից, և, որ ուրախալին է, այդ պարավիրակության մաս է կազմում նաև ԱՄՆ-ի Հռոմեա-Կաթոլիկ Եկեղեցին՝ իր ներկայացուցիչներով:

ԱՄՆ-ի Եկեղեցիների Ազգային Խորհուրդը միավորում է այդ երկրում գործող 36 փարբեր հարանվանությունների Եկեղեցիներ, և եթե հաշվի առնենք, որ այդ պարավիրակությանը մասնակցում է նաև Կաթոլիկ Եկեղեցին, ապա ավելի քան 200,000,000 քրիստոնյաների ներկայացնող մի պարավիրակություն է, որ այցելել է այսպեղ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին: Այս Խորհուրդն է, որ անցյալ տարի Վաշինգտոնում կազմակերպեց Հայ Եկեղեցու 1700-ամյա հոբելյանը, որին ներկա գտնվեց նաև Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը:

Այս Խորհուրդն է, որ իր բոլորի ձայնը բարձրացրեց վերջերս Իսրայելի կառավարության կողմից հայկական հողերի, հատկապես «Պարոն Տեր» կալվածքի նկատմամբ ձեռնարկված ուրնձգությունների համար: Ես հանուն Վեհափառ Հայրապետի և հանուն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբանության և հանուն մեր հայ հավաքացյալ ժողովրդի սիրով ողջունում եմ ներկայությունը մեր պարավարժան հյուրերի: Նրանք խաղաղություն են քարոզում իրենց երկրում, նրանք խաղաղությունը քարոզում են նաև իրենց երկրից դուրս՝ ամբողջ աշխարհով մեկ, և այդ խաղաղության ոգին է, որ իրենց հետ բերել են այսպեղ և ուզում են միացնել իրենց ձայնը և իրենց ողջունը հաղորդել Հայ Եկեղեցուն և մեզ բոլորիս, սիրելի հավաքացյալներ:

Թող Աստված ուժ, կարողություն շնորհի և՛ մեր պարավիրակներին, և՛ այն կազմակերպությանը, որ իրենք ղեկավարում են, և՛ այն Եկեղեցիներին, որոնք իրենք ներկայացնում են: Թող Աստված իր հովանին անպակաս անի ամբողջ քրիստոնյա աշխարհի վրա, ի մասնավորի մեր Հայրենիքին, ուր այժմ մենք գտնվում ենք և ուր մենք աղոթքներն ենք բարձրացնում առ Աստված այժմ և հավիտյանս. ամեն: